

Нами відмічено, що вміст забруднюючих речовин у стічних водах на ГНС №1 і ГНС №2 коливається також протягом року. Перевищення вмісту амонію сольового припадає на травень-червень, вересень-жовтень, ХСК – травень, липень і серпень, фенолів – протягом усього періоду, з акцентом на літні місяці, сірководню – з найбільшими перевищеннями у серпні-жовтні.

Незначні перевищення вмісту фосфатів було зафіксовано у червні на ГНС №2 та серпні-вересні на ГНС №1.

Список використаної літератури:

1. Абрамов Н.Н. Водоснабжение / Н.Н. Абрамов. – М.: Стройиздат, 1982. – 440 с.
2. Калицун В.И. Водоотводящие системы и сооружения / В.И. Калицун – М.:Стройиздат, 1987. – 336 с.
3. Кравченко В.С. Водопостачання та каналізація / В.С. Кравченко. – К.:Кондор, 2003. – 288 с.

Науковий керівник: к.б.н., доцент Спрягайло О.В.

Ю. М. Голуб

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЕКОЛОГІЧНА ПОВЕДІНКА НАСЕЛЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Різні екологічні проблеми становлять загрозу екологічній стійкості, серед яких глобальне потепління, забруднення повітря в урбанізованих зонах, нестача питної води і втрата біорізноманіття. Більшість цих проблем зумовлені людською поведінкою, тому її зміни вкрай необхідні. Весь комплекс глобальних проблем можна об'єднати навколо трьох компонентів, що пояснюють спосіб існування людини у світі. Це взаємозв'язок «людина-техніка», «людина-культура», «людина-природа» [1]. Кожна система зачіпає сутнісні характеристики людини, а також по-своєму виявляє небезпеку, що загрожує людству. Технічні та фізичні нововведення, що характерні для сучасного світу, передбачають зміни в свідомості людини, адже вона повинна приймати і розуміти їх, купувати та використовувати належним чином [6].

Вся біосфера охоплена людською активністю. Ті зміни, що в ній відбуваються, мають переважно стихійний характер, як побічний результат виробничої діяльності. Дії, які робляться людиною свідомо, в кінцевій меті мають досягнення корисних результатів і дуже часто не співпадають з процесами, що забезпечують збереження довкілля. Накопичення результатів людської діяльності відображається в природних системах, а її масштаби зумовили перехід біосфери в якісно новий стан. Він характеризується високою чутливістю природних систем до антропогенного впливу та зменшенням життєздатності навколишнього середовища [1].

Важливими показниками зміни способу життя населення є індивідуальні та колективні екологічні цінності і практики. Екологічно орієнтований спосіб життя має стати нормою для сучасного суспільства: ми повинні захищати природу, раціонально використовувати природні ресурси, турбуватися про чистоту навколишнього середовища. Проте людство постало перед вибором: або зберегти існуючий спосіб взаємодії з природою - і тоді екологічна катастрофа є неминучою, або радикально змінити сформований тип діяльності і зберегти біосферу в стані, придатному для життя [1].

Протягом останніх тридцяти років багато психологів та соціологів досліджують питання екологічної поведінки населення. Постало складне питання: «Чому людина почала діяти екологічно, та які перешкоди зустрічає на цьому шляху?» Під екологічною поведінкою слід розуміти свідомі дії людини, яка прагне мінімізувати наслідки своїх негативних дій по відношенню до навколишнього середовища та створені людиною об'єкти (тобто мінімізацію використання ресурсів та енергії, використання нетоксичних речовин у виробництві та споживанні, зменшення утворення відходів) [4]. Враховуючи дослідження зарубіжних вчених уданому напрямі, сформовано перелік дій, які характеризують екологічну поведінку:

1) купівля екологічно чистих товарів і послуг (органічні продукти харчування, енергоефективні товари, продукція, що вироблена з вторинної сировини, електромобілі тощо);

2) раціональне використання води, електроенергії та тепла у побуті;

3) зменшення обсягів утворення сміття, його сортування та утилізація;

4) використання екологічно чистих видів транспорту (велосипеди, електромобілі), користування громадським транспортом у містах, зменшення переміщення повітряним транспортом [2], [3].

Екологічні дії особи можуть бути ненавмисними, коли вона не усвідомлює вплив своєї поведінки – наприклад, багато людей купляють соєві продукти, зрізані квіти, сигарети. Якщо людина усвідомлює вплив своїх дій на навколишнє середовище, то слід говорити про навмисну екологічну поведінку – наприклад, перевезення відходів у сільську місцевість, годування пташок взимку [5].

Підвищена зацікавленість світової спільноти до екологічних проблем викликана тим, що людям не байдуже, в якому стані перебуває оточуюча їх сфера та які тенденції її змін у майбутньому. Поширюється розуміння тісного зв'язку стану навколишнього середовища та здоров'я населення. Перебудова способу життя населення на екологічний лад, активний захист навколишнього середовища, формування екологічної свідомості та поведінки у населення – необхідні умови подальшого сталого розвитку України та світу загалом.

Список використаних джерел:

1. Гирусов Э. В. Экологическая культура как высшая форма гуманизма / Э. В. Гирусов // Философия и общество. - 2009. - №4. - с. 74-92.

2. Кононенко О. Ю. Проблеми географічних досліджень екологічної поведінки населення / О. Ю. Кононенко, Ю. М. Голуб // Сучасні проблеми природничих наук: теорія, практика, освітні новації: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф, 18-19 жовт. 2018 р. - Ніжин, 2018.

3. Hyunsook L. Influential Factors on Pro-Environmental Behaviors – A Case Study in Tokyo and Seoul. Low Carbon Economy. 2013, Vol. 4. - pp. 104-116.

4. Kollmuss A. Mind the Gap: Why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior? F.nvironmenta Education Research. 2002, Vol. 8, No. 3. pp. 239-260.

5. Krajhanzl J. Environmental and Pro-environmental Behavior. School and Health. Health Education: International Experience. 2010, Vol. 21. - pp. 251-274.

6. Steg L., Vlek C. Encouraging pro-environmental behavior: An integrative review and research agenda. Journal of environmental psychology. 2009. 29 (3)-pp. 309-317.

Науковий керівник: с.н.с., к.е.н., доцент кафедри економічної та соціальної географії
Кононенко О. Ю.

А. А. Горьова

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

УТИЛІЗАЦІЯ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ЛАМП ТА ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ В М. ЧЕРКАСИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Проблема енергозбереження перетворилась в одну з найважливіших загальнолюдських проблем. Раціональне та економне використання природних ресурсів, скорочення шкідливих викидів в атмосферу та ефективне використання електричної та теплової енергії набувають виключно важливого значення у сучасному суспільстві [2, 263].

Небезпечні відходи є обов'язковим компонентом побутових відходів у містах України та світу. У різних точках планети існують різні підходи до їх збору та утилізації – від організованого роздільного збору сміття і швидкої утилізації на спеціалізованих підприємствах до ігнорування проблеми і змішування відходів, незалежно від ступеня їхньої небезпеки.

Енергозберігаючі лампи – компактні люмінесцентні лампи з нарізним цоколем. Завдяки ньому і компактним розмірам, ці лампи легко можуть використовуватися в традиційних світильниках (люстрах, бра, торшерах) як джерела світла замість класичних ламп розжарювання [1, 260].